

BL. IVAN MERZ – ODGOJITELJ MLADIH U VJERI

Metodologija odgoja u vjeri

BOŽIDAR NAGY

Filozofski fakultet Družbe Isusove
Jordanovac 110, p.p. 169, 10000 Zagreb

Primljeno:
17. 11. 2008.

Pregledni
rad

UDK
235.3 Merz, I.
254.3

Sažetak

Blaženi Ivan Merz duboko je, poput sv. Pavla, proživljavao otajstvo Crkve koja za njega nije bila samo jedan od ciljeva i omiljeni sadržaj njegova apostolskog rada, nego je u potpunosti usvojio metodologiju koju Crkva koristi u ostvarivanju svoga spasenjskog poslanja. Sve metode i sredstva koje Crkva koristi i savjetuje u radu s mladima, bl. Ivan je usvojio; štoviše, opravdava ih i obogaćuje svojim promišljanjima i inicijativama. Od metoda u konkretnosti koje on prakticira na prvom je mjestu formacija za apostolat koja se sastoji u vođenju duhovnoga života, što je temeljni uvjet za svaki apostolat. Tome se pridodaje život po liturgiji i s liturgijom te potom provođenje načela Katoličke akcije. Konkretna metodološka načela bl. Ivan je posebice razradio u svome članku *Stjecanje podmlatka*. Tome pridodaje važnost čitanja i širenja katoličkog tiska te pedagogiju svakog susreta. Svako sredstvo i posebice kontakt s bližnjim bl. Ivan koristi da ga približi Bogu, istinama vjere i vjerskom životu.

Ključne riječi: metode, metodologija, apostolat, apostol, Crkva, duhovni život, liturgija, Katolička akcija, katolički tisak, susret, čistoća, uzori, orlovska godina, katoličke organizacije

Prigodom obilježavanja 80. obljetnice smrti bl. Ivana Merza i pete obljetnice njegove beatifikacije koja se navršila ove, 2008. godine, u ovom godištu Kateheze objavili smo tri članka, a s ovim četvrtim završavamo seriju članaka o tom našem blaženiku u vezi s njegovim odgojiteljskim radom s mladima. U posljednja dva broja Kateheze (br. 2 i 3/2008.) prikazali smo ciljeve i sadržaje odgojnog rada bl. Ivana Merza. U ovom broju objašnjavamo metodologiju njegova odgojnog rada.

U svojoj mnogolikoj stvarnosti Crkva za bl. Ivana nije bila samo jedan od ciljeva

pa prema kojemu je vodio mlade, pa čak ni omiljeni sadržaj njegovih kateheza i predavanja; on je u potpunosti usvojio metodologiju koju Crkva koristi u ostvarivanju svoga spasenjskog poslanja da vodi čovječanstvo prema vječnome spasenju, cilj s kojim je Ivan poistovjetio, kako smo vidjeli, posljednju svrhu svoga apostolata. Sve metode i sredstva koje Crkva koristi i savjetuje, Ivan je usvojio. Štoviše, opravdava ih i obogaćuje svojim promišljanjima i inicijativama koje su uvijek suglasne s glavnim crtama njegova djelovanja. Objasnit ćemo ukratko metodološka na-

čela Crkve koja je Ivan usvojio i ostvario u svome apostolatu.

1. FORMACIJA ZA APOSTOLAT

1.1. Duhovni život

Duhovni život bio je za bl. Ivana temeljni uvjet za svaki apostolat. Na vrlo jasan i odlučan način on to potvrđuje u svom predavanju održanom na kongresu katoličke mladeži *Lige*, za vrijeme Euharistijskoga kongresa, a kasnije je to objavio u časopisu *Luč*.¹

»Temelj našega apostolskog rada i uspjeha leži prema tome u nama samima, u našem odnosu s Isusom koji u nama mora živjeti.«²

Ivan odmah potom nabroja sredstva za ostvarenje ovog odnosa s Isusom i izgradnje u duhovnom smislu: »To su dnevna jutarnja meditacija, često prisustvovanje sv. misi i primanje sakramenata, dnevno ispitivanje savjesti i dnevno čitanje duhovnoga štiva. Činimo li to, Isus će u nama sve više i jače živjeti, razumjet ćemo bolje smisao života i ekonomiju spasa i uvidjet ćemo s kojom ljubavlju naša Ljubav – Isus – ljubi svaku pojedinu ljudsku dušu.«³

Inzistiranje na duhovnome životu kao nužnom uvjetu svakog apostolata, Ivan će istaknuti u mnogim drugim prigodama. Iste ideje Ivan opširno razvija, konkretizirajući ih detaljno u članku *Unutarnja snaga kongregacije*,⁴ te ovu unutarnju snagu Marijanske kongregacije samo prenosi u duhovni život svakoga člana. To je potvrdio i u kontaktu s Franjom Šeperom, tada još studentom, koji je zajedno sa skupinom kolega tražio savjete kako da obnovi duh jedne katoličke organizacije. Merz je inzistirao samo na pojačavanju duhovnoga života, i u tome smislu mu je dao detaljan program kako bi ga trebao provoditi svaki član.⁵ Taj program u osnovi

je istovjetan s ostalim već navedenim programima.

Duhovne vježbe Ivan smatra važnim sredstvom za produbljivanje duhovnoga života, ne samo vlastitoga nego i drugih. Zato mnogo inzistira na tome da ih mladi obavljaju⁶, a posebice ih preporučuje svojim suradnicima.⁷

1.2. Liturgija

O liturgiji kod Merza već smo opširno govorili, bilo kao o bitnome dijelu njegova duhovnog života, bilo kao o sadržaju njegova apostolata. Zato je ovdje dovoljno samo spomenuti kako on liturgiju smatra najboljom pedagogijom, kako je to izričito rekao u svome programatskom članku o liturgiji:

»Na temelju liturgije odgaja se svaka pojedina duša. Može se reći da je liturgija pedagogija u pravom smislu riječi jer pomoću nje vjernik u svojoj duši proživljava sve faze vječnoga Kristova života.«⁸

U tome članku, u kojemu daje ovu definiciju liturgije, opširno objašnjava kako treba organizirati vlastiti duhovni život na temelju liturgije. Čitav njegov liturgijski apostolat bio je zapravo nastojanje da duše otkriju tu uzvišenu pedagogiju Crkve i

¹ Usp. I. MERZ, *Stjecanje podmlatka*, u: »Luč« 1-2 (1923), 14-16.

² *Isto*, str. 14.

³ *Nav. mj.*

⁴ Isti, *Unutarnja snaga kongregacije*, u: »Katolički list« 51 (1923) 6118-619. I ovaj je članak jedno predavanje koje je Ivan održao 9. prosinca 1923. prilikom okupljanja različitih marijanskih kongregacija u Zagrebu za blagdan zaštitnice.

⁵ Usp. F. ŠEPER, *Ljubav prema Crkvi*, u: »Glasilo Postulature« 2(1974)9.

⁶ Usp. D. PUŠIĆ, *S našim Merzom od Zagreba do Rima*, u: »Nedjelja« 19(1930)6.

⁷ Usp. I. MERZ, *Pismo-Protulipac*, 7, 1927, FC.

⁸ Isti, *Duhovna obnova po lit.*, u: »Luč« 1(1924)17.

da dopuste da ih ona odgaja za puninu duhovnoga života, kao što je to on sam iskusio. Mali tečaj o liturgiji koji je Ivan tri godine objavljivao u *Posestrinstvu*, u tome je smislu vrlo ilustrativan.⁹

1.3. Katolička akcija

Načela Katoličke akcije bez sumnje ulaze u njegovu apostolsku metodologiju kao njezin sastavni dio. Dovoljno je još istaknuti da nije Katolička akcija privlačila Merčevu pozornost, nego činjenica da ju je Crkva preporučivala i tražila kao obvezu svih katolika. I Merz, koji je već imao jedan produbljen *sentire cum Ecclesia*, bez ikakvih teškoća i spremne duše prihvatio je da slijedi ono što je Crkva od njega tražila u tom povijesnom trenutku.

2. KONKRETNA METODOLOŠKA NAČELA

2.1. Izravan apostolat

U članku *Stjecanje podmlatka*¹⁰ Ivan je razradio detaljnu metodologiju za apostolat mladih članova katoličkih organizacija. Riječ je o predavanju koje je Ivan održao za vrijeme tečaja *Lige*, katoličke udruge mladih. Već u prvoj rečenici predavanja on objašnjava kako shvaća rad na pridobivanju novih članova za katoličku udrugu: »Naslov ovoga predavanja mogao bi biti: Kako će jedan organizirani katolički đak raditi za spasenje duša«.¹¹ Potom odmah nastavlja objašnjavati glavni cilj koji predlaže članu katoličke organizacije:

»Već same zadnje riječi 'spašavati duše' upućuju nas na ideju pastorizacije koja je isto tako stara kao i čovječanstvo, a o kojoj Crkva ima najtemeljitiye iskustvo. Pogledajmo zato temeljne principe 'spašavanja duša' i primijenimo ih zato na konkretne prilike u kojima živi naše društvo.«¹²

Prvo načelo rada na spasenju duša po Merzu se nalazi »u našem odnosu s Isusom, koji mora živjeti u nama«.¹³ Potom detaljnije objašnjava kako treba organizirati duhovni život.¹⁴ Nakon toga prvog koraka, kojim smo »stavili našu osobnu slobodu u službu Isusove volje«¹⁵, slijedi drugi korak, izravni kontakt s našim drugovima. Ivan ovdje ne čini ništa drugo nego opisuje svoj način djelovanja u apostolatu, o čemu svjedoče mnogi koji su mu bili bliski.¹⁶ Na prvom mjestu on inzistira na tome da u svakom našem apostolskom kontaktu s bližnjim »mora iz nas strujati onaj nadnaravni mir, ono počivanje u Bogu, čiji smo mi sudionici«.¹⁷ Kontakt s bližnjima na koje želimo apostolski utjecati mora biti pun milosrđa i ljubavi, a oni moraju biti svjesni »da mi u njima ljubimo nešto čega vrijednost oni sami ne spoznaju i da smo im spremni pomoći u najneznatnijim kao i najznatnijim stvarima«.¹⁸ Ovakav način trebao bi oko same organizacije stvoriti tajanstvenu atmosferu koja bi u njemu morala izazvati »osjećaj da se tu radi o jednome velikome svijetu, koji on naslućuje, ali još ne spoznaje«.¹⁹

Ivan, zatim, naglašava poteškoće koje mladi apostol susreće u radu, prije svega s protivnicima. On ustrajava na tome da je potrebno dobro razlikovati njihove krive

⁹ Isti, *Liturgijski kutić*, u: »Posestrimstvo«, iz 1(1924) 17.

¹⁰ Usp. I. MERZ, *Stjecanje podmlatka*, u: »Luč« 1-2 (1923) 14-16.

¹¹ *Isto*, str. 14.

¹² *Nav. mj.*

¹³ *Nav. mj.*

¹⁴ *Nav. mj.*

¹⁵ *Isto*, str. 15.

¹⁶ Usp. D. ŽANKO, *Duša dr. Ivana Merza*, u: »Život« 5/1938, 258-264.

¹⁷ I. MERZ, op. cit., 15; također usp. D. ŽANKO, *Duša*, 263.

¹⁸ I. MERZ, *Nav. mj.*

¹⁹ *Nav. mj.*

ideje od njihovih »besmrtnih duša koje treba spasiti«.²⁰ U suprotnom dolazi do potpunog odvajanja i odbijanja, što je protiv Kristove ljubavi koja nas mora poticati da izađemo iz okvira naše organizacije i da imamo kontakt s onima koji misle drugačije od nas. Posljedica ovakvoga stajališta trebala bi biti to da mnogi od njih osjete kako »naš unutarnji život počiva na jednoj visokoj pećini s koje njegovi pogledi mirno kruže nad talasanjem života koji je daleko pod njom u dubini. U kontaktu s nama osjetit će naš protivnik duh vječnosti; bit će mu to poticaj da razmišlja o problemima koji su u njemu zaspali, ali koji se dadu razbuditi«.²¹

Međutim, i pretjeran kontakt i pretjerano prijateljevanje s protivnicima moglo bi biti škodljivo za same članove zato što bi ih moglo dovesti pod negativan utjecaj protivnika i moglo bi se završiti kompromisima i izlaskom iz organizacije. Zato Ivan postavlja načelo:

»...pravi član HOS-a ne može imati prijatelje (u pravom smislu te riječi) izvan naših redova, zato što se pravo prijateljstvo temelji samo na vjeri u istu vječne istine.«²²

Zbog toga svaki član katoličke organizacije, kada počinje ostvarivati veze s protivnicima, »mora biti stalno svjestan da je on 'apostol među njima, predstavnik Isusa Krista, o kojemu on daje svjedočanstvo'«. ²³ Neophodno je stoga da on bude na poseban način duhovno formiran, da živi dubok duhovni i sakramentalni život i da za te duše Bogu nudi samoga sebe. S druge strane, ovaj apostol mora biti svjestan »da on vlastitim snagama ne može obratiti nikoga, nego da je samo oružje u rukama Božjim, kojemu se ponizno podređuje«. ²⁴ Stoga treba svoju dušu pripremiti tako »da postane pogodnim sredstvom za Božju djelotvornost«. ²⁵

Pored ovoga Merz ustrajava na tome da katolička organizacija mladih mora biti organizacija elite, to jest onih mladih koji su spremni izvršavati sva njena pravila. Privlačiti u organizaciju mlade koji su već moralno posrnuli nije preporučljivo, zato što su za njih, za njihovo obraćenje, potrebna sredstva jača od onih kojima raspolaže organizacija. Općenito gledano, svi naponi u ovome smislu su uzaludni zato što organizacija nije mjesto spasenja već posrnutih pojedinaca. Zato u organizaciju treba privlačiti one mlade »koji su sami po sebi plemeniti, požrtvovni, ali zbog predrasuda ili drugih razloga nisu imali priloge da prigrlje kršćanstvo«. ²⁶

Na kraju Ivan iznosi posljednje načelo:

»Za stjecanje podmlatka također je osobito važno da se članovi organizacije međusobno potpomažu i vole. Nije dovoljno da su njihove veze samo službenoga karaktera, već se u organizaciji moraju gojiti prava kršćanska prijateljstva, koja su rezultat istih ideala i koja traju vječno jer su im ideali vječni.«²⁷

Ovaj tip prijateljskih odnosa sprečava izlazak iz organizacije, a oni koji su se već udaljili mogli bi, prijateljskom atmosferom koja mora vladati unutar organizacije, biti ponovno privučeni.

Namjerno smo detaljno predstavili ovaj programatski članak bl. Ivana Merza o apostolskoj metodologiji mladoga člana katoličke organizacije, zato što, pored načela koja vrijede i danas, Ivan zapravo opi-

²⁰ *Nav. mj.*

²¹ *Nav. mj.*

²² *Isto*, str. 16.

²³ *Nav. mj.*

²⁴ *Nav. mj.*

²⁵ I. MERZ, *Stjecanje podmlatka*, u: »Luč« 1-2(1923) 16.

²⁶ *Isto*, str. 15.

²⁷ *Isto*, str. 16.

suje samoga sebe, to jest svoje postupke u apostolatu.

2.2. Važnost katoličkog tiska

Posebnu pozornost Ivan posvećuje pisanom apostolatu. On je i sam mnogo toga napisao i objavio. Posebno je inzistirao na važnosti objavljivanja i čitanja katoličkog tiska. Kako smo već napomenuli, bio je zainteresiran za osnivanje katoličkog dnevnika koji u to vrijeme u Hrvatskoj nije postojao.²⁸ Otišao je čak u Francusku da bi proučio kako je organiziran njihov katolički tisak, posebice dnevne novine *La Croix*.²⁹ O ovome je u njegovu arhivu ostao sačuvan jedan zanimljiv rukopis, nacrt pravila što ih je sastavio za osnivanje i uređivanje katoličkog dnevnika, za koji je čak izabrao i ime: *Kristov stijeg*. Iz cilja koji daje novinama i iz zahtjeva koje je postavio članovima uredništva i samim novinarima vidi se jedno: uzvišeni nadnaravni duh koji je morao stajati u temelju katoličkog dnevnika. Pogledajmo izbliza kako on zamišlja funkcioniranje ovih katoličkih novina.

Na početku pravila jasno određuje cilj novina:

»*Kristov stijeg* je osnovan za obranu Crkve i za proširenje kraljevstva Gospodina Isusa Krista. Potrebno je zato da svi oni koji hoće raditi za taj list budu toga svjesni. A Raspelo – Kristov stijeg – se posve i s radošću podvrgava svim direktivama Svete Stolice. Ono se sa strahopoštovanjem pokorava svome nadležnom episkopatu. Njegova je želja da ih što uspješnije podupre u njihovoj apostolskoj misiji radeći za spas duša u skladu sa svećenstvom, redovnicima i članovima katoličkog pokreta.«³⁰

Potom nabraja sve ono što bi ušlo u sadržaj lista. Na prvom mjestu, život Crkve, a zatim cjelokupni javni život gledan u

svjetlu katoličkih načela. Ivan želi da ove novine privuku sve katolike, bez iznimke, da se izdignu iznad postojećih podjela među katolicima, te da svima pomognu u njihovim naporima, naravno ukoliko su u skladu s naukom i smjernicama Crkve. Ističe također da program novina mora podupirati »uzvišeno poslanje papinstva«³¹ i biti zasnovan na nadnaravnom temelju, na kojemu želi i ostati.

Da bi dostigao taj visoki vjerski cilj, Ivan postavlja niz vjerskih zahtjeva urednicima, koji moraju biti katolici »koji energično teže prema svetosti«³², a ne zadovoljavaju se minimumom duhovnog života. Dapače, Ivan u pojedinosti propisuje duhovne obveze urednika koji teže svetosti: 1. posvetiti se Presv. Srcu Isusovu, pričestivši se na devet prvih petaka; 2. pričestiti se barem dva puta mjesečno (ali se preporuča da se to čini svake nedjelje); 3. svakodnevno si ispitati savjest; 4. barem pola sata dnevno posvetiti razmatranju, molitvi, duhovnom štivu; 5. dnevno izmoliti jedan Veni Creator (Dođi, Duše Sveti); 6. barem jednom tjedno postiti za uspjeh katoličkog pokreta; 7. nastojati imati stalnog ispovjednika; 8. barem jednom obaviti duhovne vježbe; 9. četiri puta godišnje s ostalim suradnicima, a po mogućnosti s ostalim zaposlenim osobljem, pristupiti na zajedničku sv. pričest, koja se ima prikazati za umrle drugove, za svećenički podmladak i uspjeh Katoličkog pokreta; 10. prije toga obaviti zajednički križni put; 11. ukoliko se čuje koji važniji prigovor o pisanju Kristova stijega koje ne bi bilo u duhu Crkve, o tome pitati za savjet svog ispovjednika.³³

²⁸ Isti, *Nove katoličke novine*, u: »Nedjelja« 50(1924) 3.

²⁹ Usp. *Le Dr Yvan Merz*, u: »La Croix« (23-5-1928) 4.

³⁰ I. MERZ, *Kristov stijeg – nacrt pravila*, FV.

³¹ *Nav. mj.*

³² *Nav. mj.*

³³ *Usp. nav. mj.*

Pored ovih zahtjeva, Ivan savjetuje da se učini i nešto drugo što ovisi o inicijativi pojedinca, npr. činiti duhovna i tjelesna djela milosrđa, inzistirajući na samoodricanju. Svrha svih ovih obveza je »jačanje unutarnje discipline samih urednika i stvaranje od njih pravih kanala Božje milosti«³⁴. Osim toga, Ivan predlaže da uredništvo časopisa u istoj zgradi otvori kapele s Presvetim Sakramentom, gdje bi se mogle obavljati zajedničke pričešti i tražiti svjetlost i snaga za rad.³⁵

Ove visoke duhovne zahtjeve za urednike katoličkog lista mogao je osmisлити samo onaj tko je osobno živio dubok duhovni život, što je bio slučaj s bl. Ivanom, kao što smo već pokazali u prvome djelu ovoga rada.

3. RAZLIČITA POSEBNA NAČELA

3.1. Razboritost

Ivan zahtijeva razboritost kada je riječ o apostolskom radu samih mladih. Da bi se izbjeglo odvrćanje mladih od njihovih primarnih obveza, te da bi se izbjegle opasnosti mladenačkog aktivizma bez dovoljne pripreme, Ivan postavlja načelo: »Mladi redovno moraju trošiti 90% svoga slobodnog vremena na vlastitu intelektualnu izgradnju i na odgoj srca u korist budućeg apostolata, a samo 10% na sam apostolat.«³⁶

3.2. Trpljenje

Ivan je svjestan kakvo snažno sredstvo za apostolat može biti trpljenje i kakav može biti njegov uspjeh. Zato dušama koje trpe piše i hrabri ih da ponude svoje patnje za spasenje duša i za uspjeh raznih apostolskih poduhvata.

3.3. Pedagogija uzora

Pedagogija uzora postoji i u Ivanovu apostolatu. Zato, kad pronade kakav primjer kršćanskog života, Ivan ne propušta

sve učiniti da se o njemu što više sazna. Na prvom je mjestu ovdje sveta Ivana Arška, koju Ivan postavlja *Orlicama* za zaštitnicu i uzor, i koje je biografiju objavio na hrvatskom. Zatim piše članke o uzornome životu Pierra Poyeta, francuskog studenta, dobrog katolika koji je prerano preminuo,³⁷ kao i o mladom inženjeru Draganu Maroševiću, svome studentskom drugu, koji je preminuo samo godinu dana prije njega.³⁸ Objavljuje i članak o svetom Tarziciju, kao primjeru ljubavi prema svetoj euharistiji.³⁹

3.4. Ideje vodilje za školsku godinu

U pogledu rada u HOS-u, Merz je imao ideje koje nije uspio u potpunosti ostvariti. Tako je mislio da cijela organizacija HOS-a svaku godinu svog rada treba posvetiti produblivanju jedne određene teme. Prve godine to bi trebala biti euharistija, jer se milost mora tražiti s neba. Druge godine – poslanje – u kojoj bi mladi trebali upoznati misionarski rad, oduševiti se za nj i u njemu prema mogućnostima sudjelovati. Treća godina bi trebala biti liturgijska, kao rezultat prvih dviju.⁴⁰ Predlagao je i da najbolje *orlovske* udruge sa svojom molitvom postanu zaštitnice onih koje ne funkcioniraju dobro.⁴¹ Druge svoje ideje uspio je ostvariti, kako kaže prof. Žanko:

»Zalaže se za kratku adoraciju predsjedništva HOS-a prije svake sjednice (dok su se sjednice držale kod oo. isu-

³⁴ Nav. mj.

³⁵ Usp. nav. mj.

³⁶ I. MERZ, *Pismo-Protulipac*, 6 Sv. Iv. Franc. Chantal 1926, FC.

³⁷ Usp. I. MERZ, *Djak apostol*, u: »Luč« 19-20 (1922) 24-27.

³⁸ Usp. isti, Ing. Dragan Marošević, u: »Vjesnik Marijinih Kongregacija« 5 (1927) 70-71.

³⁹ Usp. isti, Sv. Tarzicije, u: »Mladost« (1924) 201.

⁴⁰ Usp. D. PUŠIĆ, *S našim Merzom od Zagreba do Rima*, u: »Nedjelja« 19 (1930) 6.

⁴¹ Usp. nav. mj.

sovaca). Njegovim nastojanjem se uvelo čitanje duhovnog štiva prije svake sjednice. Najveseliji je bio kad bi čitavo predsjedništvo na njegov prijedlog obavilo duhovne vježbe.⁴²

J. Vrbaneck u biografiji o Ivanu Merzu na četiri stranice daje popis različitih ostalih inicijativa koje je Ivan predlagao za vrijeme sjednica predsjedništva HOS-a i koje su općenito bile prihvaćene i ostvarene.⁴³

3.5. Savjeti za očuvanje čistoće

Iako smo već opširno govorili o Ivanovu moralnom apostolatu, s posebnim osvrtom na njegova nastojanja za očuvanje čistoće kod mladih, ovdje prikazujemo ideje o sredstvima koja treba koristiti kako bi se ona bolje sačuvala. Kada mu je u jednoj anketi postavljeno pitanje koja sredstva smatra najboljima za očuvanje čistoće, Ivan je odgovorio: »Oduševljenje za sv. Crkvu, koje se temelji na poznavanju vjere. Dnevna sv. pričest, sustavno dnevno svladavanje tijela (u jelu, naglom ustajanju iz kreveta, redovita tjelovježba barem 10 minuta dnevno) te netraženje ženskog društva.«⁴⁴

Na drugim mjestima preporučuje i iskrenu pobožnost Gospi.⁴⁵ Ukratko, on ne čini ništa drugo osim onoga što ističe sredstva koja savjetuje Crkva. U svojoj knjižici *Ti i ona*, izričito kaže: »Svaki mladić koji to želi, može sačuvati čistoću ako pazi na sebe i ako se služi sredstvima koja Crkva pruža.«⁴⁶

3.6. Pedagogija svakog susreta

Tim bi se riječima moglo nazvati nastojanje bl. Ivana da svakog svog sugovornika približi Bogu:

»S Merzom čovjek ne može započeti razgovor ni o najbezazlenijoj stvari a da on za pet minuta ne skrene stvar na religiozno-teološko ili socijalno-crkveno područje.«⁴⁷

Brojna su svjedočanstva Ivanovih biografa,⁴⁸ ili raznih njegovih prijatelja koji u svojim sjećanjima, objavljenima u različitim časopisima,⁴⁹ govore o tome kako on nije propuštao niti jednu priliku, niti jedan susret, pa čak ni onaj sasvim slučajan, da djeluje apostolski, da usmjeri sugovornika na najuzvišenije moralne i vjerske vrijednosti. Tako Mirko Cerovac u listu *Nedjelja* opisuje tri svoja slučajna susreta s Merzom. Na prvome, a bilo je to prije jedne manifestacije Orlova, Merz je njemu i njegovim prijateljima govorio o učenju i molitvi. Na drugome mu je govorio o važnosti umjerenosti i o hrabrosti da se priznaju vlastite greške. Pri trećem susretu ga savjetuje koje knjige da čita tijekom praznika i prati ga sve do kolodvora samo da bi mu mogao dati još dobrih savjeta. Dr. M. Cerovac ovako završava svoja sjećanja: »Sva tri moja susreta s dr. Merzom završila su propovijedima. I što je drugo on bio, ne samo nama Orlovima već i čitavom hrvatskom narodu, nego propovjednik i misionar?«⁵⁰

4. ZAKLJUČAK

I na kraju ove serije od četiri članka objavljena u ovom časopisu tijekom 2008. godine, u kojima smo prikazali apostolsko-odgojni rad bl. Ivana Merza u vezi s ciljevima, sadržajem i metodama, evo još nekoliko riječi kao sinteze njegova lika, pojave i apostolskog djelovanja.

⁴² D. ŽANKO, *Svjetlo na gori*, u: »Orlovska Straža« 6(1928), 166.

⁴³ Usp. J. VRBANEK, *Vitez*, str. 113, 116.

⁴⁴ B. NAGY, *Borac*, 273.

⁴⁵ Usp. I. MERZ, *Ti i ona*, str. 50.

⁴⁶ *Isto*, str. 43.

⁴⁷ D. ŽANKO, *O Božjem čovjeku*, u: »Nedjelja« 21 (1929), 4.

⁴⁸ Usp. B. NAGY, *Borac*, str. 299-311.

⁴⁹ I. JÄGER, *Moj susret s Ivom*, u: »Život« 5(1938), 301-305.

⁵⁰ C. OKRIM, *Tri susreta sa dr. Merzom*, u: »Nedjelja« 38(1937), 4-5.

Niti jedan svjetovnjak laik prije njega u hrvatskom narodu, kako to potvrđuje i njegov biograf, nije se na takav način zauzimao u promicanju katoličke vjere i njezinih moralnih načela kao što je to činio bl. Ivan. Razvio je bio svestrani apostolat pun poleta, koji se nije ograničavao samo na osobno djelovanje, nego se trudio da formira apostole, da potakne druge na osvajanje duša za Krista i za njegovo kraljevstvo. Zbog toga se ne treba čuditi da je čovjek takvih kvaliteta nakon svoje smrti dobio različite nazive, kojima su ga njegovi prijatelji i suradnici počastili, izražavajući što je on značio za hrvatske katolike. Navedimo samo neke od tih naziva: svjetlost na gori, anđeo tješitelj, vitez Krista Kralja, čovjek Pape, apostol mladeži, heroj kršćanskog mira, model katoličkog intelektualca, čovjek milosti, naš svetac u fraku, vitez ženske časti, naš vječni Merz,

svjetlost nebesa, heroj ljubavi, velikan duha, apostol vedrine, najljepši ideal hrvatske mladeži, put naših dana, umjetničko djelo Božje, Božji čovjek Hrvatske itd.⁵¹ Samo je izravna intervencija milosti u njegovoj duši mogla stvoriti ovo *čudo katoličkog čovjeka*.⁵² Uloga i poruka njegove karizme nije završila njegovom smrću. To su najbolje izrazili mladi, njegovi sljedbenici, kad su mu na grob postavili vijenac s bijelom svilenom vrpcom na kojoj je zlatnim slovima otisnut ovaj natpis: HVALA TI, ORLE KRISTOV, ŠTO SI NAM POKAZAO PUT K SUNCU.⁵³

⁵¹ Ovi nazivi se prije svega odnose na naslove članaka objavljenih o bl. Ivanu. Usp. *Bibliografiju članaka o bl. Ivanu Merzu*: www.ivanmerz.hr.

⁵² Usp. D. ŽANKO, *Homo catholicus*, u: «Orlovska Misao» 8 (1928-29) 97-98

⁵³ Ta je svilenka vrpca sačuvana i danas se nalazi u Muzeju bl. Ivana Merza u Zagrebu.